

культура

щоп'ятниці

всеукраїнський тижневик 24 квітня 2015

і життя

Стратегії

Краудфандинг

Мотивація

Вікіпедія

Тетяна ПРОТЧЕВА

● СЛУШНІ ПРОПОЗИЦІЇ

Брати КАПРАНОВИ: – У документі, з одного боку, говориться про децентралізацію, а з іншого – незрозуміло, як в умовах децентралізації Міністерство культури збирається проводити контроль. Ви знаєте, що на місцях влада, м'яко кажучи, не дозріла до того, що таке культура. Якщо завтра в нас дадуть більше прав і бюджетів місцевій владі, першими загинуть від свободи й децентралізації заклади культури (як у Києві першими загинули від економічної свободи книгарні). От якби була відповідь на питання, що таке Міністерство культури в умовах децентралізації влади...

Марія БУРМАКА: – Мені шкода, що не виділений в окремий розділ фестивальний рух, український зокрема, а також культурні проекти для дітей. Дуже важливо є співпраця, пов'язана з Міністерством інформації, щодо донесення культурних зразків до людей. Актуальні питання захисту українського виробника від недобросовісної конкуренції, використання нашого ринку для своєї продукції, квотування, бо це велика індустрія, культурний фронт, який показав свою важливість у нинішній ситуації.

Неля КУКОВАЛЬСЬКА: – Те, що тут написано, можна було б скласти у велику програму, продуманий фахівцями національний проект збереження спадщини. Треба думати, як зберігати її, тому що не на всі об'єкти є гроші в державі, а ми все просимо гроші в неї.

Нам треба продумати механізм, які об'єкти може держава утримувати, інші проекти, програми, і забезпечити це нормативно, законодавчо.

Треба продумати закон про меценатство. Нині є проблема в меценатів, котрі хочуть жертвувати гроші. Треба законом це врегулювати. Сьогодні питання ідеологічності наших музеїв, заповідників надзвичайно тяжке і важке. Чому я це говорю? Тому що коли заходиш у музеї, у багатьох бачиш радянську, комуністичну політику, і вона по 30 років не змінюється.

Шляхи культури

Світлана СОКОЛОВА

До 15 травня триватиме громадське обговорення Проекту Стратегії розвитку української культури, презентованого в Будинку митрополита в Національному заповіднику «Софія Київська».

«Протягом місяця ми обговоримо проект з громадськими середовищами і врахуємо пропозиції профільного парламентського комітету. Через місяць ми оприлюднимо остаточний варіант, який виведемо на розгляд і затвердження Уряду. Ми налаштовані на конструктивну співпрацю з усіма іншими авторами, концепціями, баченнями, з тим, щоб напрацювати єдиний консолідований документ», – повідомив віцепрем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав Кириленко.

Директор Українського центру культурних досліджень Олександр Буценко представив концептуальне бачення стратегії, після чого присутні поділилися думками й пропозиціями. Висловилися й ті, хто працював над конкретними підрозділами.

В обговоренні проекту взяли участь голова Комітету з питань культури та духовності Микола Княжицький, голова Державного комітету з питань кіно Пилип Ілленко, гендиректор заповідника «Софія Київська» Неля Куковальська, директор Національного музею історії Тетяна Сосновська, письменники Віталій та Дмитро Капранови, співачка й громадський діяч Марія Бурмака, кінорежисер Роман Балаян, голова правління Українського центру музейної справи Владислав Піоро, голова громадської організації «Андріївсько-Пейзажна ініціатива» Марина Соловйова та інші.

Художній керівник Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка Станіслав Мойсеєв назвав позицією, яка потребує конкретизації, питання

вдосконалення театральномистецької освіти. Водночас запропонував розглянути як одне зі стратегічних завдань створення Інституту театру з огляду на ефективність діяльності подібних у Польщі, Франції, Німеччині.

Утворення вільних театральних майданчиків теж можна розглядати як одну зі стратегій. «Мені хотілося б, щоб ми поставили перед собою мету, яку можна сформулювати як входження в наше життя системи стандартів, притаманних європейському культурному простору. Тому я вважаю за необхідне адаптацію законодав-

занепаді, бо вік обладнання дуже великий, треба приймати кардинальні рішення».

П. Ілленко до першочергових завдань зарахував запровадження альтернативних джерел фінансування виробництва і розповсюдження фільмів й створення системи пілг, яка б стосувалася як національних виробників, так і загалом процесу кіновиробництва в Україні й розвитку саме цієї індустрії. На його думку, треба вдосконалити структуру Держкіно, а запровадження оргзбору на розвиток кіно потребуватиме формування наглядової ради.

підтримується, і ми офіційно готові звернутися до парламенту, щоб нарешті за неї проголосували».

Т. Сосновська вважає, що музейники повинні працювати на аудиторію, робити свою колекцію максимально доступною та відкритою. У цьому контексті електронний опис, відкритість фондів колекцій не лише для колег, а й для всього світу є свідченням доступності.

Н. Куковальська та інші доповідачі піднімали питання збереження культурної спадщини. В. Кириленко з приводу цього сказав: «У нас пра-

Під час обговорення Проекту Стратегії розвитку української культури

ства й визначення майбутніх платформ розвитку театральномистецтва саме із цієї точки зору», – сказав С. Мойсеєв.

Театральний критик Олег Вергеліс додав: «Театр – це мистецтво молодих, енергійних і живих. Нове покоління чекає від нас на рівні стратегії тих форм, законів і технологій, які допоможуть йому не тільки творити по закутках, а й бути цікавими».

«Я думаю, нам треба в найближчі два тижні зібрати всіх, кому болить питання театральної освіти (візьмемо Мінфін, Мінекономіки, запросимо київську владу), бо, з одного боку, ми говоримо про якість освіти, а з іншого – там нема як учитися! – підтримав розмову В. Кириленко. – Зношені аудиторії, лабораторії в

«Важлива ланка – розвиток кінорозповсюдження, кінопрокатна мережа, фестивалі. Треба дотримуватися положень, які існують, у тому числі й квотування національного продукту на наших екранах», – сказав голова Держкіно.

«Один із варіантів – це те, щоб усі кошти від лотереї обліковувалися та йшли на фінансування культури», – додав М. Княжицький.

Розглядаючи можливості фінансування національного кінематографа, В. Кириленко наголосив: йдеться не лише про кінозбір, можливі й участь телеканалів рекламним часом чи ще щось («Маю переконання, що ми вийдемо на певний законодавчий текст. Ідея з відрахуванням від лотерей на культуру нами

цею робоча група над новою редакцією закону «Про охорону культурної спадщини». Пропонуємо декілька простих речей: децентралізація дозволів на місцях, повинні бути набагато жорсткіші санкції стосовно об'єктів ЮНЕСКО, національних пам'яток. Ми зменшимо кількість дозволів і положень».

Враховуючи пропозиції інших учасників обговорення, В. Кириленко резюмував: «Ми зараз на місяць відкриваємо обговорення для громадськості. І окремо напишемо, що буде підрозділ «музика», у якому передбачено підрозділ про фестивальний рух та суттєве доповнення про розвиток сучасного мистецтва».

Фотознімки Юрія ШКОДИ

● «ВІКІПЕДІЯ ЛЮБИТЬ ПАМ'ЯТКИ»

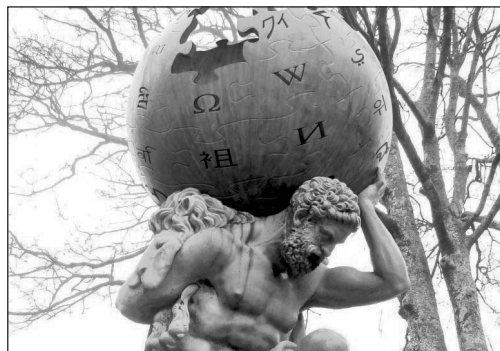

25 квітня В'ячеслав Кириленко планує взяти участь у церемонії нагородження переможців конкурсу статей «Вікіпедія любить пам'ятки», який провела Громадська організація «Вікімедіа Україна». Захід розпочнеться об 11:30 у виставковій залі «Хлібня» на території Софії Київської.

«Вікіпедія любить пам'ятки» – конкурс статей у Вікіпедії, який тривав із 7 березня до 5 квітня. Він став логічним продовженням міжнародного фотоконкурсу «Вікі любить пам'ятки». Обидві ініціативи покликані зберегти у Вікіпедії світліни та інформацію про культурну спадщину і таким чином зробити їх доступними для всіх та привернути увагу суспільства до збереження пам'яток. Чим більше людям відомо про пам'ятки – тим легше відстоювати належне до них ставлення.

Статті у Вікіпедії – наступний етап після складання списків пам'яток та їхнього фотографування. Для Вікіпедії зібрано найповніший каталог пам'яток культурної спадщини України і лише за 2014 рік завантажено 47 тисяч фотографій.

● «CEE SPRING 2015»

«Центрально-Східноєвропейська весна» – міжнародний конкурс із редагування у Вікіпедії статей про Центрально-Східну Європу. Він проводиться у березні-травні 2015 року з ініціативи організації «Вікімедіа» в Центрально-Східній Європі (WMCEE) задля доповнення та створення найважливіших статей про країни Центральної та Східної Європи і покращення якості інформації про них різними мовами. Проект зміцнить досвід міжнародної співпраці та проведення спільних конкурсів у східноєвропейських мовних розділах, прикладом якого є, зокрема, Тиждень українсько-єстонської співпраці.

Переможцями конкурсу стануть особи, котрі зробили «найкращий внесок». Він оцінюється відповідно до правил та вимог Вікіпедії щодо якості доданої інформації. За підсумками конкурсу буде вручено головні призи переможцям 11 номінацій («Культура», «Географія», «Економіка», «Суспільство», «Спорт», «Політика», «Транспорт», «Історія», «Наука», «Освіта», «Жінки»). Серед лауреатів буде визначено двох, котрі влітку поїдуть у ВікіТабір до Македонії.

Дописувачем Вікіпедії вперше став міністр культури

Євген БУКЕТ

17 квітня віце-прем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав Кириленко долучився до вікіспільноти.

Він створив статтю у Вікіпедії про Міжнародний день пам'яток і визначних місць та закликав співгромадян брати участь у написанні вікістатей про українську культуру та історію.

У тексті зазначається, що «Міжнародний день пам'яток і визначних місць спрямований на підвищення обізнаності громадськості з різноманітним культурною спадщиною, її вразливістю та необхідністю ефективних зусиль заради збереження її для подальших поколінь».

Серед українських вікіпедистів є відомі люди, громадські, культурні, мистецькі діячі, науковці. На спеціальній сторінці (Вікіпедія:Вікіпедисти, про яких існують статті) користувачами вільної енциклопедії виявлено майже 100 редакторських аккаунтів, які

належать українцям, біографії котрих можна знайти у Вікіпедії. Серед них доктори наук Володимир Білецький і Віктор Грінченко; історики і краєзнавці Євген Чернецький, Олександр Желіба, Андрій Гречило, Петро Кравчук; письменники і журналісти Тетяна Белімова, Ілля Стронговський, Віталій Портников, Вахтанг Кіпіані, Лада Лузіна, Роман Коляда; композитори і музиканти Андрій Бондаренко, Арсен Яковенко, Віктор Мішалов, Григорій Ганзбург; народні депутати України

Ігор Луценко, Ігор Гузь, Ірина Сех та багато інших.

Раніше міністр освіти штату в Канаді Давід Томас Кінг уже редагував Вікіпедію, але на той час він уже залишив свої владні повноваження. В Україні ще 2010 року тодішній міністр освіти і науки України Іван Вакарчук опублікував звернення, у якому закликав кожного українського науковця «написати для Вікіпедії бодай 2-3 статті з Вашого напрямку», а викладачів університетів – «широко залучати до цієї роботи студентів-старшоккурсників».

Проте особисто пан Вакарчук вільну енциклопедію, схоже, не редагував. Отож В'ячеслав Кириленко став першим у світі чинним міністром, який долучився до редагування Вікіпедії.

Перші зафіксовані спроби створення статті в українській Вікіпедії датуються 26 січня 2004 року. Нині вона містить багато статей, які у первісному вигляді були скопійовані з Енциклопедії українознавства, Української радянської енциклопедії, Енциклопедії історії України, урядових та інших сторінок. Більшість із цих статей були пізніше перероблені та розвинуті редакторами Вікіпедії у повністю самостійні роботи.

Сьогодні в українському мовному розділі вільної енциклопедії понад 565 тисяч статей. За цим показником вона перебуває на 16 місці серед усіх мовних розділів, на 11 місці серед європейських Вікіпедій та на 3 місці серед Вікіпедій слов'янськими мовами. Українська Вікіпедія є найбільшою українськомовною енциклопедією, що будь-коли була створена. Її активно редагують близько 2500 користувачів щомісяця.

Стартує «Вікі любить Землю»

Першого травня розпочнеться фотоконкурс «Вікі любить Землю» – міжнародний конкурс фотографій пам'яток природи.

Він покликаний зібрати якомога більше світлин різноманітних заповідних територій, що будуть використані у вікі-проектах.

Конкурс «Вікі любить Землю» в Україні проводитиметься втретє. З одного боку, він привертає увагу суспільства до об'єктів природо-заповідного фонду, заохочує дізнаватися більше про них і їхній стан, подорожувати до пам'яток природи в межах України. З іншого – фотографії публікуються під віль-

Переможець міжнародного «Вікі любить Землю 2014» – краєвид із Говерли на Карпатський національний парк. Автор Дмитро БАЛХОВІТІН

ними ліцензіями «Creative Commons», а отже згодом будуть використані у Вікіпедії, Вікімандрах та інших вікі-проектах, що поширюють вільні знання.

Паралельно з фотоконкурсом відбудеться місячник у Вікіпедії – користувачі української Вікіпедії писатимуть статті про об'єкти природо-заповідного фонду України.

І в конкурсі фотографій, і в конкурсі статей у Вікіпедії можуть брати участь усі охочі. В обох частинах на переможців чекають цінні призи.

Заснований в Україні у 2013 році з ініціативи вікімедійця і краєзнавця Євгена Букета, конкурс «Вікі любить Землю» вже вдруге буде міжнародним.

Цього року до його проведення долучаться щонайменше 20 країн.

Як і торік, міжнародний оргкомітет координують українські волонтери – громадська організація «Вікімедіа Україна». Важливу підтримку конкурсу надасть товариство «Wikimedia Polska».

Семен ВАСИЛЕНКО

● **СЕРГІЙ КРОЛЕВЕЦЬ**

Сергій Павлович Кролевець – український музейний діяч, голова Всеукраїнської асоціації музеїв.

1976 – закінчив Ленінградський інженерно-будівельний інститут.

1976–1979 – працював у Ленінграді (Всесоюзний науково-дослідний інститут професійно-технічної освіти; Головленінградстрой).

1979 – переїхав до Києва.

1980–1986 – працював у Спеціальній науково-реставраційній виробничій майстерні Українського товариства охорони пам'яток (потім Міністерства культури УРСР).

На Лаврській Великій дзвіниці після реставрації. 2015

1987–1992 – працював у Державному історико-архітектурному заповіднику «Стародавній Київ» (завідувач відділу, заступник директора, директор).

1992–1995 – очолював власну реставраційну фірму «Джерело-Д».

1995–2010 – генеральний директор Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

Член правління Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини ім. Олеся Гончара.

У лютому 2010 призупинив членство в Українському комітеті ІКОМОС, пояснивши це «незгодом з корумпованістю комітету».

Заслужений працівник культури України.

Сергій КРОЛЕВЕЦЬ: «Наші музеї несаможиттєві в ухваленні рішень»

Анна КОСТЮЧЕНКО

В Україні надзвичайно багато цікавих та неповторних музеїв, які здатні вразити своїми експонатами весь світ.

Тож сьогодні, під час інтерв'ю, ми поцікавилися в голови Всеукраїнської асоціації музеїв Сергія Кролевця про фінансування музейної сфери та зміни, які потрібні в галузі культури України, щоб забезпечити достойне існування музеїв.

– Пане Сергію, як Ви ставитесь до зменшення видатків на сферу культури в бюджеті – 2015?

– На мій погляд, питання не в зменшенні видатків на культуру, бо на культуру в усіх країнах світу завжди не вистачає грошей. Кожна галузь, кожен музей хоче збільшення фінансування, тому варто говорити про іншу структуру управління фінансовими потоками. Необхідно раціонально розпоряджатися грошима, які є сьогодні. Для цього варто правильно розподілити обов'язки всередині системи. Реформи в європейських країнах, зокрема в галузі культури, розпочиналися саме тоді, коли катастрофічно не вистачало бюджету на культуру, а економіку та інші галузі.

Потрібно просто подивитися, як фінансуються музеї у світі, і тоді все стане зрозуміло. Структура доходів кожного музею така: частину коштів музей заробляє сам (від продажу квитків та музейної продукції), частину йому виділяють із бюджету, а решту музеї отримують від спонсорів.

– Скажіть, будь ласка, на чиему утриманні чи в чиему підпорядкуванні мають перебувати музеї в областях, у маленьких містах?

– Така постановка питання уже вказує на необхідність реформування цієї системи.

Експозиція Національного музею історії України

Вітрина етнографічного розділу Коростенського краєзнавчого музею

– Музей має право встановлювати вартість квитків самостійно, але в місті є Управління цінової політики, яке узгоджує вартість. Також на ціни може впливати Міністерство культури.

Я вважаю, що вхідні квитки не дорогі, а навіть дешеві. Переконаний, що потрібно підняти вартість вхідного квитка, але й водночас підняти рівень обслуговування, запропонувати нові послуги, надавати пільги для певних категорій громадян.

Наприклад, створити «Клуб друзів музею», щоб відвідувачі-пенсіонери, студенти, які часто відвідують музей, отримали посвідчення «Друг музею» і могли приходити щодня безкоштовно. Але для цього нехай допоможуть залучити спонсорів, прибрати музей, влаштувати виставку – це світова практика.

– Але ж якщо вхідний квиток буде дешевіший, то й кількість охочих відвідувати музеї збільшиться, чи не так?

– Ні, не думаю. Це питання потрібно віддати на розсуд музеям, і ринок сам встановить необхідну вартість, сформує золоту середину. Але люди в нас рідко ходять до музеїв, бо їм, очевидно, це нецікаво.

Потрібно встановлювати пільги для тих, хто часто відвідує ці заклади. Можна робити сімейні квитки, студентські, абонементи.

Але в цілому похід до музею має бути небуденною подією, а якісні послуги не бувають дешевими. Статистика показує, що кияни ходять у музей раз чи двічі на рік, а от у перукарню – десять разів. То чому ж на перукарню 70 гривень вони знаходять, а на музей їм шкода? Вхідний квиток при цьому вважається дорогим.

– Хто формує ціни на вхідні квитки – музей чи держава? Чи не занадто дорого для пересічного українця сьогодні коштує квиток до музею?

– Згідно з проектом закону «Про перелік пам'яток культурної спадщини, які не підлягають приватизації», багато культурних пам'яток можуть бути

● **ВЕЛИКА ЛАВРСЬКА ДЗВІНИЦЯ**

До Дня пам'яток історії та культури і Міжнародного дня пам'яток і визначних місць, за участі першого заступника міністра культури України Ігоря Ліхового відбулося урочисте відкриття Великої дзвіниці Києво-Печерської лаври.

Дзвіниця є пам'яткою архітектури XVIII століття, входить до комплексу Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Будівля є однією з найвищих оглядових точок Києва, підйом на яку нараховує 374 сходинки. Відтепер дзвіниця відкрита для відвідування усіма охочими.

Реставраційні роботи на фасадах дзвіниці тривали близько 5 років. За цей час:

- реставровано 1 250 м² профільованих карнизів та ліпного декору;
- проведено золочення 59,4 м² поверхні;
- виконано реставрацію 2 517 м² поверхні колон, 1 332 м² гладкої поверхні стін та 1 275 м² рустованих стін пам'ятки.

У реставраційних роботах брав участь Інститут «УкрНДІпроектреставрація», а головним автором проекту стала архітектор Лариса Цяук.

● **МУЗЕЙ ТОТАЛІТАРИЗМУ**

В Україні має бути створений музей тоталітаризму, де кожен відвідувач міг би наочно пересвідчитися у масштабах злочинів тоталітарного комуністичного режиму проти українців.

«У зв'язку з ухваленням Верховною Радою пакету антикомуністичних законів, відповідно до яких комунізм прямо визнаний злочинним терористичним режимом, а архіви із свідченнями про злочини репресивних органів будуть відкриті, необхідно створити музей цієї кривавої епохи – музей тоталітаризму», – вважає віце-прем'єр-міністр – міністр культури В'ячеслав Кириленко.

Такий музей, який виконуватиме і дослідницькі, і просвітницькі функції, насамперед сприятиме поширенню правди про історію комуністичної окупації України в 1917–1991 роках та застерігатиме суспільство від рецидивів таких історичних катастроф. Створення музею тоталітаризму має сформувати несприйняття суспільством будь-яких тоталітарних ідеологій та застерегти нові покоління від реанімації цих політичних режимів. Практичний досвід створення таких музеїв існує у країнах Балтії та Східної Європи.

«Пам'ятники комуністичним вождям, які відповідно до нового закону підлягають демонтажу, варто долучити до експозиції музею», – вважає віце-прем'єр.

приватизовані. Приватизація в цьому випадку – це добре чи погано?

– На мій погляд, список об'єктів, які не підлягають приватизації, є корумпованою вигадкою чиновників. Цей перелік – пережиток посттоталітарного суспільства. Не розумію, чому пам'ятка культурної спадщини не може бути в приватних руках. Я не закликаю до приватизації замків чи унікальних пам'яток, таких як Софія або Лавра.

Візьмімо для прикладу Будинок з химерами архітектора Городецького. Уявімо, що не було революції і Городецький не полишив Україну в 1920 році. А це означає, що власник не виїхав. Якби цей будинок оголосили пам'яткою, його ж не вилучали б у власників, і він залишився би приватним. Просто наклали б певні обмеження щодо дій стосовно нього.

Нам необхідно діяти так, як це прийнято у цивілізованих європейських країнах.

– **Наведіть, будь ласка, приклади того, що відбувається з приватними культурними пам'ятками в Європі.**

– От, скажімо, у Таллінні, в центрі міста, є деякі приватні будинки – пам'ятки архітектури. Їхні власники живуть у цих будинках, а іноді частину приміщення здають в оренду. Якщо в будинку є якийсь об'єкт збереження, наприклад старовинний камін, державний орган перевіряє, наскільки добре його беруть. Попри те, що будинок приватний, власник не має права руйнувати камін. Раз на десять років йому виділяють кошти і проводять регламентні ремонтні роботи. Це в Європі поширена практика.

Будинок із химерами у Києві. Фотознімок Сергія РИЖКОВА

Якщо приватна власність визнана культурною пам'яткою, то власник без дозволу не може навіть вікна поміняти. Він має звернутися в пам'яткоохоронну інспекцію, подати креслення й узгодити зміни.

У деяких країнах він сам це робить, а в деяких, як, наприклад, країни Прибалтики, держава виділяє власникам кошти на ремонт і реставрацію приватних пам'яток культури.

– **У чому має полягати реформа у сфері культури?**

– У перерозподілі повноважень. Це означає, що необхідно забрати у міністра повноваження призначати директорів та розподіляти бюджетні кошти, адже ніде у світі міністр не ділить бюджет. А от у нас у приймально міністра не потрапити, бо там натовп, як у відомій картині «Ходоки у Леніна».

Люди приїжджають серед року з Карпат, зі Сходу, з інших регіонів і всі хочуть зайти до міністра й попросити грошей. Тому так і виходить, що міністр посеред року коригує бюджет.

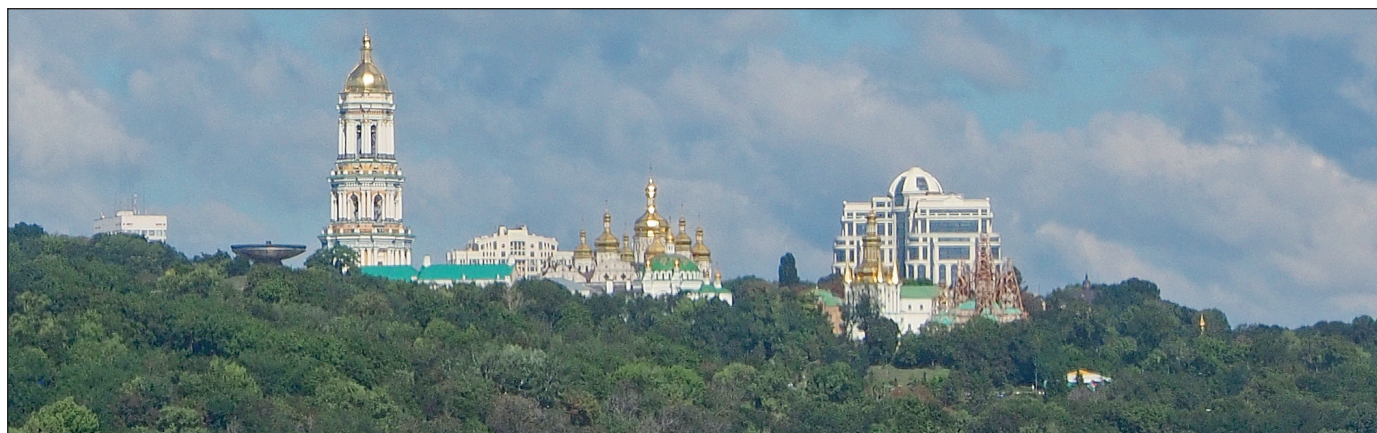
Музей має самостійно витрачати ті бюджетні кошти, які є у нього в розпорядженні. Це гроші від бюджету, від спонсорів та власні надходження. Викиньте бюджетний кодекс, бо він сьогодні гальмує розвиток в Україні, і не лише в музейній сфері.

Торік я був у Вільнюсі, цікавився, як там зберігають пам'ятки культури. І різниця очевидна, адже у них і думки такої з'явитися не може, щоб побудувати хмарочос в історичному центрі Вільнюса. А у нас ці ідеї не лише з'являються, а й матеріалізуються з допомогою людей, які працюють у пам'яткоохоронних структурах. Я навіть можу назвати

прізвища цих людей, та й називав, коли працював у заповіднику. Вони є руйнівниками Києва, їхні імена відомі і журналістам, і органам.

Дивна річ: служби, що займаються питаннями охорони культурної спадщини, навіть не мають журналу реєстрації погоджень. І тому сьогодні будуються хмарочоси, а ми не знаємо, хто власник цієї земельної ділянки, хто фінансує будівництво. В історичному центрі тисячолітнього міста, столиці великої європейської держави, будують потвори із цементу й скла, бо це вигідно!

Я колись почув геніальну фразу і тепер її повторю: «Те, як виглядає наше місто ззовні, є свідченням його страшенної корумпованості». І якщо ми не переможемо цю гідру, то перспективи наші невтішні.

Сучасний краєвид історичних пагорбів Києва. Фотознімок Юрія ШКОДИ

Попередній варіант Проекту

Довгострокова стратегія розвитку української культури

ВСТУП ТА ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Реформування сфери культури є одним із головних завдань не лише гуманітарної політики, а й політики соціально-економічного розвитку України, побудови сучасної демократичної держави, що сповідує загальнолюдські норми й засади, зберігаючи свої самобутні традиції та культурно-історичні цінності. Широка дискусія в професійному середовищі й громадянському суспільстві, висновки й напрацювання робочих та експертних груп, консультації та поради міжнародних експертів виявили численні проблеми в усіх галузях культурної сфери, які вимагають якнайшвидшого вирішення, щоб дати можливість здійснити ефективні й глибокі реформи. У пропонуваному проекті Стратегії зроблено спробу визначити та запропонувати на обговорення головний напрямок змін культурної сфери протягом довготривалого періоду, а також План дій, де передбачено конкретні кроки на першому етапі реалізації Стратегії.

– Метою Стратегії є забезпечення провідної ролі культури в побудові майбутнього України, включно з усіма формами мистецтва, культурного самовираження, культурної спадщини та культурних ініціатив.

– Стратегія наголошує на об'єднуючій та центральній ролі української культури в національному розвитку.

– Стратегія віддзеркалює культурне розмаїття, притаманне Україні, та спрямована на об'єднання України за допомогою культури.

– Стратегія передбачає протягом десяти наступних років закласти підмурок нової культурної політики демократичної держави європейського рівня.

Стратегія розглядає досягнення 5 основних далекосяжних цілей:

1. Визнання центрального місця культури в загальнонаціональному розвитку та унікальності української національної ідентичності, на яку спирається українська культура.

2. Забезпечення державної підтримки культурного розмаїття України: всі громадяни України, незалежно від майнового статусу, походження, місця проживання чи статі, мають рівні права на формування власної культурної ідентичності та її вираження.

3. Державна підтримка національного культурного продукту і провідної ролі митців та працівників культури у створенні, поширенні та збереженні національного культурного продукту.

4. Посилення ролі культури в соціально-економічному розвитку України.

5. Забезпечення підтримки інновацій, нових знань, креативних індустрій, що відповідають викликам ХХІ століття.

ПРИНЦИПИ

Стратегія розрахована на десять років і ґрунтується на таких основних принципах:

1. Демократичність через розширення участі громадськості в ухваленні політичних рішень, реалізації програм і проектів, оцінці досягнутих результатів.

2. Прозорість політичних рішень через систему публічних обговорень, громадських та експертних рад. Сприйняття інформації громадянами та перетворення її на знання є культурним актом. А отже, позбавлений дискримінації та обмежень доступ до образних, технічних і комунікаційних ресурсів, а також створення горизонтальних мереживних зв'язків є невід'ємною частиною Стратегії.

3. Децентралізація у державному та галузевому управлінні культурою.

4. Створення умов для стабільного і мирного існування є невід'ємним від стратегії культурного розвитку. Агресія, тероризм, утиски та дискримінація є виявом нетерпимості й мусять бути засуджені та викоренені.

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ

– Модернізація системи фінансування та економічної підтримки культури. Забезпечення державного фінансування культури, використовуючи необхідні меха-

нізми. Такі, зокрема, як пряме фінансування державних програм і послуг, підтримка приватних ініціатив шляхом субсидій та використання найновіших моделей підтримки, як-от мікрокредити, венчурні інвестиції тощо. Ухвалення законодавчих норм, які б полегшували податкові стимули компаніям, що інвестують у культуру, за умови, що ці компанії поважатимуть державні інтереси.

– Створення інноваційних фондів, системи грантової підтримки, інвестиційних програм та програм пільгового кредитування.

– Модернізація управління галуззю культури через децентралізацію та кадрову оптимізацію.

– Система навчання шляхом запровадження нових навчальних курсів, а також навчання протягом життя.

– Розвиток культурного обміну, культурної дипломатії та каналів промоції національної культури.

– Сприяння створенню національного культурного продукту і формування цілісного інформаційно-культурного простору. Належна економічна оцінка створення і розповсюдження культурних продуктів – аматорських чи професійних, ремісничих чи промислових, авторських чи колективних.

МОНІТОРИНГ

Культурний розвиток спирається на багатьох представників суспільства. Головними принципами ефективного управління є прозорість інформації та громадська участь у формуванні культурної політики, ухваленні політичних рішень та оцінці програм і проектів. Стратегія в частині публічного контролю передбачає:

– забезпечення і формування ефективних форм громадського контролю через систему наглядових, громадських та експертних рад і активного залучення засобів масової інформації;

– розвиток мережі моніторингових або дослідницьких обсерваторій (центрів), особливо на регіональному рівні;

– публічну звітність державних органів управління галуззю та бюджетних організацій культури.

РЕГІОНАЛЬНЕ І МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

– Компліментарна субсидіарність: Національна стратегія розвитку культури спирається на стратегії регіонального розвитку, які, своєю чергою, узгоджують із національною культурною політикою розширені повноваження в наданні культурних послуг і забезпеченні культурних прав громадян.

– Підсилення інформаційно-культурних горизонтальних зв'язків між регіонами та всередині регіонів (містами, районами).

– Підтримка як державних, так і недержавних ініціатив, що сприяють формуванню та просуванню іміджу України як країни з самобутньою історичною культурою та потужним креативним потенціалом.

– Вивчення та адаптація міжнародного експертного досвіду.

– Якнайширша презентація української культури в міжнародних програмах міжкультурного діалогу.

– Створення спеціального інституту (Шевченка) з метою поширення української культури у світі, розвитку культурної дипломатії та реалізації міжнародних програм.

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ: ПЛАН ДІЙ

Реалізація Стратегії передбачає щонайменше два етапи. На першому етапі (2-3 роки), що має закласти необхідні передумови досягнення довгострокових стратегічних цілей, передбачається здійснення конкретних кроків у таких напрямках:

ТЕАТРАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Стратегія розвитку в галузі театру передбачає на першому етапі:

– створення Інституту театру з метою просування, популяризації й актуалізації сценічного мистецтва України. Збереження (архівування) надбань театру;

– рівні можливості для державних і недержавних театрів;

– створення вільних театральних майданчиків;

– внесення змін до закону України «Про театральну справу», які відповідають викликам часу;

– запровадження контрактної системи для керівних і творчих працівників;

– удосконалення театральномистецької освіти.

КІНО

Стратегія розвитку в галузі кінематографа передбачає на першому етапі:

– удосконалення й оптимізацію структури Держкіно відповідно до покладених завдань і розширення регуляторних функцій;

– підтримку кіновиробництва і розповсюдження національних фільмів шляхом запровадження збору на розвиток кіно, податкових пільг, які стосуються процесу кіновиробництва, як для вітчизняних, так і для зарубіжних виробників;

– збереження, реставрація, відновлення, архівування, популяризацію й активне поширення української кіноспадщини;

– удосконалення освіти – як профільної з розширенням переліку спеціальностей, особливо середньої й допоміжної ланок, так і запровадження факультативних курсів із вивчення мистецтва кіно в системі загальної середньої освіти;

– розвиток кіноринку: підтримку кінофестивалів, створення умов для динамічного розвитку кінотеатральної мережі, орієнтованої на роботу з вітчизняним кінопродуктом, запровадження належного контролю за дотриманням квот на вітчизняні кінофільми;

– приділення особливої уваги розвитку прогресивних цифрових технологій та застосування їх в інноваційних підходах до розповсюдження і популяризації національного кіно.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ТА РОЗВИТОК ЧИТАННЯ

Стратегія розвитку в цій галузі передбачає на першому етапі:

– створення нової архітектури інтегрованої бібліотечної мережі країни на основі універсального доступу та економічної доцільності;

– підтримку програм заохочення читання через систему соціального партнерства;

– внесення необхідних змін до закону України «Про бібліотечну

справу» з метою оновлення та поповнення бібліотечних фондів, залучення та заохочення читачів. Удосконалення нормативно-правової бази (зокрема впровадження стандартів бібліотечно-інформаційної галузі відповідно до міжнародних; створення системи гарантованого бюджетного фінансування для формування ресурсів і надання послуг);

- інтенсивний розвиток та актуалізацію документно-інформаційних ресурсів бібліотек на традиційних та електронних носіях і забезпечення доступу до них;
- підтримку видавничої справи через систему спільних міжміністерських і міжвідомчих програм (Держтелерадіо; Міністерства освіти; Міністерства закордонних справ; Міністерства сім'ї, молоді та спорту; Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства; Міністерства оборони; Міністерства економіки);
- створення національної організації – Інституту книги – з метою просування української книги у світі та популяризації книжок і читання в Україні.

МУЗЕЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

- Системне реформування музейної галузі. Музеї та заповідники мають стати відкритим універсальним простором, який об'єднує минуле, сучасне й майбутнє через виконання основних функцій за такими напрямками діяльності, як науково-дослідна, культурно-освітня діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'ятко-охоронна робота, а також діяльність, пов'язана з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, державною реєстрацією та всіма видами оцінки предметів, які можуть бути визначені як культурні цінності.
- Підвищення рівня державного і недержавного менеджменту у сфері охорони та збереження культурних об'єктів.
- Впровадження в музейну діяльність сучасних технологій, а саме інформаційних та інтелектуальних технологій, електронного обліку музейних колекцій тощо.
- Запровадження програм розвитку музейної справи.
- Стимулювання до постійного підвищення освітньо-професійного рівня через спеціальні премії, освітні програми, стажування фахівців у музеях різних регіонів України та за кордоном.
- Розвиток музейної педагогіки: створення музейних програм, покликані розвивати інтерес дітей

та дорослих до історії, культури й мистецтва.

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

Культурна спадщина, рухома й нерухома, свідчить про людську творчість і лежить в основі ідентичності народу. Культурне життя складається як зі здатності оцінювати та зберігати традиції, так і з можливості заохочувати створення та новації внутрішніх культурних форм. На першому етапі реалізації Стратегії в галузі культурної спадщини передбачається:

- прийняття нових редакцій законів України «Про охорону культурної спадщини», «Про археологічну спадщину», «Про музеї та музейну справу», прийняття законів «Про національний культурний продукт», «Про нематеріальну культурну спадщину» та інших;
- децентралізація та посилення відповідальності у сфері охорони культурної спадщини, зокрема в частині охоронних та заповідних територій, архітектурних комплексів, пам'яток культури місцевого, регіонального, національного та світового значення;
- підтримка та розвиток Інституту національної пам'яті;
- визначення культури як базового елемента національної пам'яті через переосмислення значення і ролі культурної спадщини в розвитку суспільства;
- доступ до інформації через розкриття архівів, які стосуються національного розвитку, національної культури. Оцифрування архівів для створення можливості широкого доступу до інформації, що стосується сфери культури;
- зміцнення міжнародної співпраці України у галузі переміщення, реституції культурних цінностей та повернення в Україну національної історико-культурної спадщини;
- контроль за вивезенням, тимчасовим вивезенням з території України та ввезенням, тимчасовим ввезенням на територію України культурних цінностей;
- забезпечення безоплатної передачі вилучених або конфіскованих культурних цінностей, обернених відповідно до закону в дохід держави, до державної частини музейного, бібліотечного, архівного фондів або релігійним організаціям.

СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО

Стратегія розвитку в галузі сучасного мистецтва передбачає на першому етапі:

- підтримку нових форм художнього самовираження;

- запровадження системи грантової підтримки інноваційних та сучасних форм мистецького творення;
- підтримку та стимулювання розвитку, популяризацію та промоцію сучасного образотворчого мистецтва шляхом грантових програм підтримки галерейної та музейної діяльності;
- створення освітніх програм у галузі сучасного мистецтва;
- підтримку митців та виконавців, індивідуальних і колективів, шляхом спеціальних грантових програм, премій, інформаційної підтримки. Запровадження системи творчих резиденцій;
- підтримку мистецьких проєктів, ініційованих державними та недержавними організаціями культури, незалежними митцями та виконавцями, які спрямовані на створення, розвиток та популяризацію національного культурного продукту;
- удосконалення системи авторського права з метою стимулювання митця та виробника національного культурного продукту;
- підтримку міжнародного обміну та мобільності митців за кордоном і всередині країни.

МЕРЕЖА КУЛЬТУРИ

Стратегія розвитку мережі організацій культури передбачає на першому етапі:

- інвентаризацію мережі закладів культури з метою з'ясування

відповідності їх сучасним вимогам;

- модернізацію мережі закладів культури;
- створення системи грантової підтримки для заохочення активних та успішних закладів культури і поширення найкращих практик;
- надання ширших можливостей закладам культури для ведення самостійної економічно-господарської діяльності, не пов'язаної з прибутком;
- запровадження контрактно-конкурсною системою для керівників.

НАУКОВО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

Стратегія розвитку культури в галузі науково-освітньої діяльності передбачає на першому етапі:

- удосконалення професійно-мистецької освіти на всіх рівнях;
- підтримку академічної музичної освіти;
- створення нових освітніх програм у галузі сучасного мистецтва;
- підтримку та розвиток галузевих науково-дослідних установ шляхом запровадження спеціальних програм грантової підтримки;
- популяризацію та підняття престижності галузевої науки;
- гармонізацію статистичних даних, індикаторів розвитку галузей культури з європейським та світовими стандартами та показниками (Євростат, ЮНЕСКО);
- моніторинг виконання законів та програм у галузі культури шля-

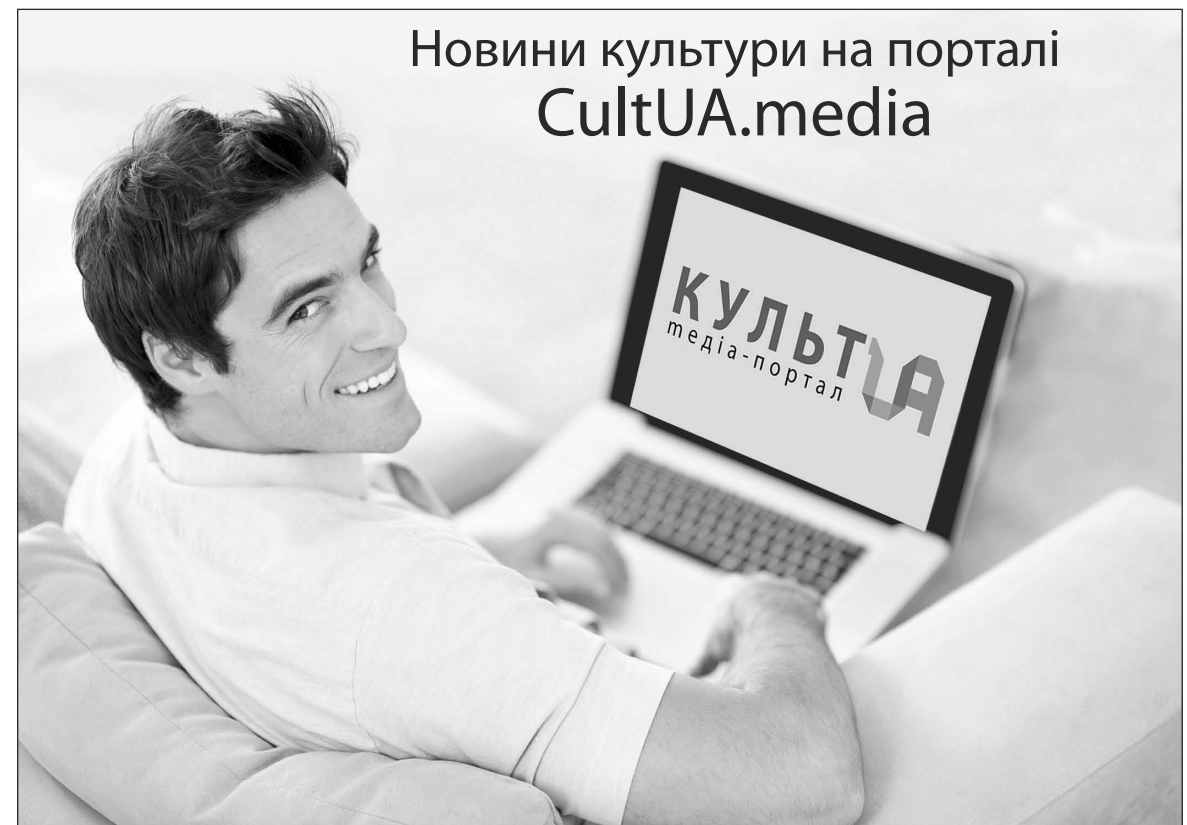
хом підтримки та оприлюднення наукових досліджень;

- розробку та запровадження спеціальних курсів із міжкультурного діалогу, творчого самовираження в середніх та вищих навчальних закладах.

КОМУНІКАЦІЙНО-СУСПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Стратегія розвитку культури в цій галузі передбачає на першому етапі:

- створення системи (мережі) комунікаційних майданчиків для обговорення з культурною і широкою громадськістю поточних проблем культурно-мистецького життя (громадський моніторинг);
- налагодження ефективних професійних інформаційних зв'язків між регіонами та в межах регіонів (горизонтальний рівень) для поширення інформації про культурні здобутки та надбання, культурну спадщину та сучасну творчість;
- підтримку спеціальних комунікаційних каналів розповсюдження інформації про культуру в засобах масової інформації та заохочення журналістів, аналітиків і кореспондентів, котрі працюють у галузі культурного інформування;
- розвиток форм державно-приватного партнерства в комунікаційній діяльності в галузі культури;
- модернізацію системи освітньо-культурних центрів в інформаційно-консультативні осередки (culture points).

☕ У ТАКІЙ ФІЛІЖАНЦІ

і кава смачніша. Виготовила цю красу Софія Трач, керамістка зі Львова.

Рідко хто оминє її роботи на виставках. Два десятки років пані Софія працювала головним художником на фабриці художньої кераміки у Львові.

У моїй колекції є одинадцять філіжанок від майстрині.

Усі її роботи унікальні, бо виготовляє їх авторка лише в одному екземплярі, не повторюється ні в розмірах, ні в малюнках. Маю знайомих, які колекціонують її дзвіночки й чайники.

☕ КАВОВЕ ДЕРЕВО (COFFEA)

нараховує близько 50 видів тропічних дерев і чагарників. Та лише три з них дають експортну продукцію кавових зерен.

Назва роду утворилася від арабського «cahve», що в перекладі означає «напій».

Дикорослі кавові дерева поширені у тропічних зонах Африки й Азії, на Мадагаскарі й Маскаренських островах.

Незважаючи на те, що Батьківщина рослини – Африка, найбільші плантації окультуреної кави розташовані в Південній Америці, особливо в Бразилії і на Кубі.

Досить широко рослина вирощується і в Південно-Східній Азії. У цілому кавовими кущами у світі зайняті більші площі, ніж чайними.

Як декоративне, кавове дерево спочатку культивували в ботанічних садах і оранжереях. Уже пізніше його стали вирощувати і як кімнатну рослину.

Кава на Батьківщині – це вічнозелені невисокі дерева висотою до 5-8 м або чагарники, які плодоносять цілий рік. Як кімнатна культура, досягають 1,5-2 м висоти.

• ПЕРЕД ВИСТАВОЮ

«Генерали у спідницях» (французька комедія на 2 дії тільки для дорослих, автор Жан Ануї) п'ємо запашну каву в Київському академічному театрі «Колесо» з художнім керівником, народною артисткою України Іриною Кліщевською.

Пані Ірина розповідає, що ця вистава на сцені театру показується 700-й раз за 25 років! Прем'єра відбулася 29 березня 1990 року.

Вистава викликає щирий, невтримний сміх у глядачів не тільки з України, але й зі США, Польщі, інших країн. Вона нагороджена дипломом «За найкращий акторський ансамбль».

Незмінний виконавець головної ролі – Олег Лепенець.

Дитячий репертуар у нашому театрі – рідкість, – розповідає Ірина Кліщевська. Та ось нещодавно у нас відбулася прем'єра дитячої казки під назвою «День прильоту ластівки, або Поцілунок принцеси». Це робота білоруського драматурга Олексія Дударєва. Режисер-постановник – Марія Грунічева.

Казка сюжетно не нагадує Дюймовочку, але у ній є донька Дюймовочки. Спочатку дівчинка дуже вередлива, але вже згодом вона розуміє, що потрібно слухатися батьків, бути вихованою. Покарання вередливу

принцесу настагає зненацька. У день святкування прильоту Ластівки, яка колись врятувала матір Дюмі від невзаємного кохання, дівчинка відмовляється виконувати бажання чарівного лототрона. Закоханому до

безтями Олов'яному солдатику відмовлено в поцілунку, але не зволікають інші претенденти на серце принцеси. Підступні плани навіть трохи простакуватих та смішних крис-крадіїв бере на себе нечиста.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ з Іриною КЛІЩЕВСЬКОЮ

Карта світу. Тетяна ПРОТЧЕВА передала її у 2010 році до музею EXPO у Шанхаї

• ТВОРЧИСТЬ ТЕТЯНИ ПРОТЧЕВОЇ

сьогодні знана в Україні й далеко за її межами. Лише останнім часом колекція її робіт (картини, що світяться у темряві) виставлялася в багатьох залах України. Вишивальниця презентувала сучасне мистецтво української вишивки в Австралії, Америці, Бразилії, Японії, Китаї, Шотландії. Неповторна авторська розробка майстрині – українська краватка. Орнаменти, які використовувала художниця, взяті з малюнків прадавньої трипільської кераміки. Пані Тетяна вміло синтезує сучасність і національні традиції. Про Музей вишивки та захоплення Тетяни ПРОТЧЕВОЇ читайте на наступній сторінці.

• ДЗВІНКЕ ДИВО ІРИНИ КОЛТАКОВОЇ

Ірина Колтакова із Глухова, що на Сумщині, сьогодні має чи не найбільшу колекцію дзвоників в Україні. Це ж тре-

ба: в оселі понад тисяча сімсот дзвіночків із 49 країн світу. Ірина – перший представник України в Американській зво-

новій асоціації (АВА), яка існує з 1940 року і налічує понад 1500 членів, 17 із яких європейці.

На моє запитання: «Як виникла ідея колекціонувати саме дзвіночки?», – відповідає з усмішкою:

– Мені завжди подобалися вироби з кераміки. Вдома маю багато різноманітного керамічного посуду та декоративних фігурок. Яюсь, коли у 1997 році всією сім'єю відпочивали в Болгарії, на згадку про відпочинок придбала глечик і кумедного чоловічка з кераміки.

А той чоловічок виявився дзвіночком. Зараз він у каталозі колекції під № 1. А от дзвоник під № 2 з'явився лише у 2000 році. До речі, ко-

лекціонування дзвіночків має назву кампанюфілія.

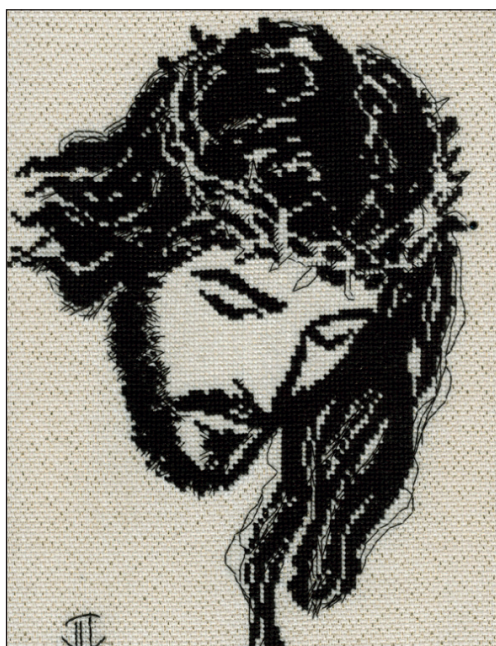
Майже щороку Ірина навідує рідню у Латвії. А місто Резекне, як відомо, славиться латгальською керамікою. Звідти завжди привозила до Глухова якісь сувеніри. Саме там і придбала другий дзвоник і чомусь вирішила, що це вже початок колекції. Пізніше намагалася привозити їх із кожної своєї подорожі, а на запитання рідних і друзів: «Що тобі привезти?», – відповідала: «Дзвіночок!»

Понад 150 осіб зробили внесок в Іринину колекцію.

Про захоплення Ірини Колтакової – у наступних номерах нашої газети.

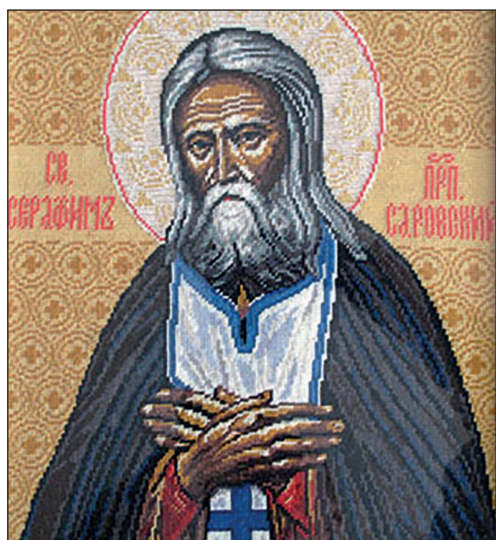
Ірина КОЛТАКОВА з онуками біля колекції дзвіночків

Ісус Христос у терновому вінку – вишитий у техніці «ГЛОУ АРТ» – світиться у темряві

Дерево Життя

Ікона «Серафим Саровський» вишита у техніці «ГЛОУ АРТ» – німб світиться у темряві

«Музей вишивки створювали разом із сином»

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

У роботах художниці Тетяни Протчевої переважають три напрямки: квіти, посуд та національні орнаменти, які майстриня використовує у вишиванні картин, листівок та краваток.

Останні є авторською розробкою вишивальниці. Популярність мають метелики та чоловічі хустинки для фраків. Пані Тетяна одягає в національний колорит і ляльки – вишиває для них одяг та вишукує рідкісні оригінальні прикраси. На особливому місці у творчості майстрині – ікони.

Пані Тетяна народилася й живе в столиці, має вищу технічну освіту і весь час працювала завідувачкою бюро приватизації житла Деснянського району міста Києва. Вишивкою займається з дитинства. Це захоплення передала їй мама. Мистецтво української вишивки Тетяна Протчева представляє на вітчизняних та міжнародних виставках.

За кавою в Музеї вишивки розмовляємо з майстринею. Я пригадую, як познайомилася з нею, коли вона виставляла вишиті карту України.

– Пригадуєте ту нашу зустріч, пані Тетяно? Ви продовжували презентувати першу вишиту карту України...

– Так, це було в Будинку офіцерів. А трохи раніше, 2009 року, в Луцьку була презентація проекту «Україна – єдина країна». Я є його авторкою. Ідея виникла тоді, коли я дізналася, що в Японії (а була я там у 2005 році) не знають навіть де знаходиться наша країна... Отож я вирішила розпочати роботу з Інституту картографії.

До слова, поділюся, що мої ідеї охоче підтримують рідні мені мужчини-медики: син і чоловік. Саме сина і є ідея створення Музею вишивки. Від мами мені дісталася велика бібліотека літератури, присвяченої вишивці. Багато книжок із вишивання привожу з-за кордону.

Історія вишивки дуже цікава. Дерево життя, обереги є не тільки в нас, українців. За кордоном також вишивають різними техніками. Навіть у японському метро спостерігала за тим, як жінка вишивала... Саме так виникла ідея вишити карту, з якою можна мандрувати, вишивати й розповідати всім, де знаходиться наша Україна.

Першу карту презентували з сином у Луцьку. На ній сяючою ниткою я вишила контури кордонів усіх областей. Використовуючи літературу, у кожному регіоні представили відповідний орнамент. На презентації ми побачили, що є

охочі зробити свій стібочок на карті. А 8 квітня 2011 року зареєстровано цей національний рекорд. На той час до вишивання мапи приєдналося 236 осіб. У неї є паспорт, задокументовано хто, коли і де брав участь у вишиванні. Хрестики на карті вишили і Президент України Петро Порошенко з родиною, й экс-президент Віктор Ющенко, багато депутатів, балетмейстер Григорій Чапкіс... Коли подорожую – карта завжди зі мною.

– Знаю, що маєте ще один, не менш цікавий проект?

– Цей проект називається «Карта світу». У 2010 році в Китаї проходила Все-світня виставка ЕКСПО (EXPO). Усі учасники і гості виставки, а це представники зі 192 країн, робили свої стібочки на карті. Працювала я там півроку. А вже коли вишили карту, я передала її до музею ЕКСПО в Шанхаї. Ця карта є об'єднуючим символом ЕКСПО. У такий спосіб про Україну дізналися у світі.

Якщо в майбутньому Україна не матиме можливості брати участь у подібних виставках ЕКСПО, то завдяки цій карті наша держава буде ніби постійним її учасником. Мапу показували на екранах у метро, на місцевому телебаченні. Коли я захворіла і приходила в лікарню, то мені казали: «О, я вас бачила! Це ви вишивали, ви з України?!» Коли купувала на базарі фрукти, мене усміхнено запевняли, що теж бачили мою роботу.

– Пані Тетяно, коли і як виникла ідея створити Музей вишивки? До нього вже стоїть черга охочих побачити картини, які світяться в темряві.

– Над створенням Музею вишивки почала працювати разом із сином одразу після повернення з Китаю. У серпні 2011 року відкрив в Києві перший в Україні інтерактивний Музей вишивки. Десять років тому на виставці ЕКСПО 2005 у Японії познайомилася з іншою майстринею, котра подарувала мені нитки на пам'ять. Нитки були білого кольору, і про їхні властивості я нічого не знала. Але вночі побачила, що вони світяться.

Потім була виставка в Ізраїлі, там я відвідала святі місця. Це мене надихнуло на творчість. Коли повернулася додому, відчула, що готова вишивати ікони. Я вирішила застосувати в роботі нитки, що світяться. Цю красу вже можна побачити в музеї.

Але вишивки, що світяться, – це не єдине, чим я дивую відвідувачів. В експозиції також наявні вишиті картини-ілюзії – зображення з певним оптичним ефектом. Наприклад, до Дня Незалежності я вишила прапор України, який можна побачити з заплющеними очима. У цій ро-

Тетяна ПРОТЧЕВА

боті я застосувала знання про властивості людського зору і мозку. Зосередившись на картинці, а потім заплющивши очі, можна чітко побачити прапор України.

– У музеї багато одягу та аксесуарів. Нещодавно Ви порадували відвідувачів колекцією котів на одязі...

– Яюсь із виставкою своїх робіт була в Санкт-Петербурзі. А там, виявляється, є Музей котів. До мене підійшли представники музею й запитали, чи можу я вишити цих звірів. Подумала, що подавати котів у картинках – це не новина. Ось так і створила колекцію на одязі для шанувальників пухнастих. Цієї весни колекція мала б експонуватися на виставці в Іспанії, та через події в Україні ми її відклали.

Нині на півночі Іспанії завершився Х фестиваль котів. Одна представниця з України повезла туди мої торбинки з котиками. Уявіть собі, що власники Музею котів придбала для свого закладу три торбинки! А ще на мене чекає диплом! Торік саме у День котів (1 березня) вишила всім відомого kota Леопольда, який говорить: «Друзі, давайте жити дружно!» Коли вимикається світло, картина світяться. Це мистецтво називається глук-арт – сяюча вишивка. Саме за це моє ім'я занесли до Книги рекордів України в категорії «Мистецтво вперше».

Вважаю, що мистецтво популярне, якщо воно відповідає часові. Мій син говорить: «Мамо, вишивають зараз усі, але, щоб привернути увагу до робіт не тільки людей старшого віку, а й молодь, вишивка має бути сучасною!»

● СІМФЕРОПОЛЬ

Леонід КУЗЬМІН

Верховний суд Криму переніс засідання за апеляційною скаргою активіста Леоніда Кузьміна, якому раніше присудили 40 годин обов'язкових робіт через використання української символіки на акції пам'яті поета Тараса Шевченка в Сімферополі 9 березня.

Про перенесення засідання на 19 травня клопатав адвокат активіста, котрого не повідомили про нинішнє засідання.

20 квітня за підсумками розгляду апеляційної скарги іншого кримського учасника акції – Вельдара Шукурджієва, Верховний суд скасував постанову Залізничного райсуду, призначивши активісту штраф у розмірі 10 тисяч рублів.

● КИЇВ

Російська відомча нагорода, на якій зафіксовані дати спецоперації з окупації Криму

Верховна Рада України ухвалила заяву «Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків». За документ проголосували 259 із 316 народних депутатів, зареєстрованих у сесійній залі. Заява визначає дату початку збройної агресії Росії проти України.

«Збройна агресія Російської Федерації проти України розпочалася 20 лютого 2014 року, коли були зафіксовані перші випадки порушення збройними силами Російської Федерації порядку перетину державного кордону України в районі Керченської протоки та використання підрозділів збройних сил Російської Федерації, розташованих у Криму [...], для блокування українських військових частин. На початковій стадії агресії особовий склад окремих російських збройних формувань не мав розпізнавальних знаків», – йдеться в ухваленому документі.

У заяві, зокрема, прописано хронологію подій від початку російської агресії проти України, а також висловлене обурення з приводу того, що Росія не визнає своєї участі у конфлікті на сході України. Також Верховна Рада звинуватила Росію у продовженні агресії навіть після того, як були укладені Мінські домовленості.

«Наслідком збройної агресії Російської Федерації проти України стала нелегітимна воєнна окупація і наступна анексія території Автономної Республіки Крим – невід'ємної складової державної території України, воєнна окупація значної частини державної території України у Донецькій та Луганській областях», – наголошується в документі.

Фігуранти судового процесу

Ірина ВІВЧАР

Міністерство культури України не підтримує зв'язку з музеями на території анексованого Криму.

Жоден музей, заповідник чи експонат за понад рік окупації півострова не евакуйовували.

У Мінкульті наголошують: усі музейні предмети, зокрема й кримська частина так званого «скіфського золота», є державною власністю України. А скарби скіфів та сарматів, право на які Україна відстоює в суді Нідерландів, повернуть до Криму після того, як півострів знову стане українським.

Майже всі музеї, що є на території анексованого Криму, перереєструвалися згідно з

Скіфське золото

російським законодавством. Також перереєструвати мають і всі музейні фонди. Начальник відділу музейної справи Міністерства культури України Марта Лопатій заявляє, що із українським ке-

рівництвом заповідники та музейні установи Криму станом на квітень 2015 року взагалі не контактують.

Усе ж чотири музеї у Криму вирішили поки що не реєструватися як російські. Це

– фігуранти судового процесу щодо так званого скіфського золота: Херсонес Таврійський, Бахчисарайський заповідник, Керченський заповідник та Центральний музей Тавриди.

Експонати цих та ще одного київського музею відправили на виставку до Нідерландів, у музей Алларда Пірсона, ще до анексії півострова Росією. Восени до України повернулася київська частина експозиції. Кому повертати решту, тобто кримську частину, – Росії чи Україні – вирішить суд.

Міністерство закордонних справ Королівства Нідерландів поки що підтвердило визнання всіх експонатів виставки державною власністю України. На початку квітня суд визнав Україну однією зі сторін у процесі.

Знову гряде 1937-й?

У Сімферополі відбувся суд над Олександром Костенком.

Колишнього кримського мільйонера, активіста київського Євромайдану, добровольця батальйону «Крим» судять за участь в акціях протесту в Києві у лютому 2014-го під час Революції гідності.

Цей судовий розгляд є на сьогодні найбільш показовим з точки зору того, на що перетворилося кримське правосуддя за рік окупації. У Росії сьогодні триває

Олександр КОСТЕНКО

активний процес історичного ревізйонізму Сталінського режиму.

Дії влади відверто нагадують сталінські. У рамках підготовки до святкування 9 Травня у країні, зокрема і в Криму, вивішуються портрети Сталіна. У сталінському стилі відбуваються затримання й арешти людей за вигаданими злочинами, як це було в справах Кольченка та Сенцова.

Триває процес латентної депортації кримських татар (справи Мустафи Джемлієва, Рефата Чубарова й Ісмета Юкселя). Для кримських татар у всіх сферах створюються нестерпні умови життя. Відбуваються позасудові розправи над кримськотатарськими й українськими активістами: вбивства, викрадення, тортури, побиття, залякування.

Розкручується маховик політичних репресій шляхом фабрикації кримінальних та адміністративних справ (зокрема справи «26 лютого» і «3 травня»), спостерігається тиск на всі релігійні громади, крім Російської православної церкви, закриваються церкви інших конфесій, закриваються всі опозиційні ЗМІ. Більшість релігійних громад і ЗМІ просто не перереєстрували.

При цьому на всіх діючих у Криму каналах ЗМІ ведеться активна пропаганда, що перевершує за масштабом і впливом пропаганду на континентальній частині Російської Федерації.

У «справі Костенка» російське «правосуддя» за рівнем свавілля переплюнуло саме себе. Воно звинувачує українсько-

го громадянина за дії, вчинені в Україні, в Києві, у часи Євромайдану, тобто тоді, коли навіть за російськими законами Крим не був частиною Росії.

Таким чином російська влада повідомляє про те, що їхні суди мають універсальну юрисдикцію, а закон має зворотну силу, що їм наплювати на власну конституцію, закони, верховенство права і здоровий глузд.

Олександр Костенко був схоплений і заарештований у Сімферополі, де зазнав побиття і жорстоких тортур, був ув'язнений у СІЗО і звинувачений у нанесенні легких тілесних ушкоджень співробітникам «Беркута» 18 лютого 2014 року в Києві.

Навіть формально нанесення легких тілесних ушкоджень (яке до того ж бездоказове) не призводить до утримання під вартою на час слідства, що є прямим порушенням статті 5 Європейської Конвенції про захист прав людини.

Побиття і катування, які застосовувалися щодо обвинуваченого з метою вибити його зізнання, на якому і фабрикуются вся справа, спричинили в Олександра Костенка каліцтва середньої тяжкості.

Так і хочеться згадати слова сталінського генпрокурора Вишинського: «Зізнання – царця доказів».

Борис ЗАХАРОВ,
директор адвокаційного Центру Української
Гельсінської спілки з прав людини

● P.S.

Богдан та Варвара ХАНЕНКИ. Архівне фото

У нас в Україні є і свої «Мігрос», і свої «національні лотереї» з непрозорим витрачанням одержуваних величезних сум. Тільки поки що немає ні «культурного відсотка», ні адресних переказів фінансових ресурсів з їхніх джерел на культурні проекти.

Але ми живемо в часи великих змін, і якщо саме зараз, коли триває війна в Донбасі, коли проводяться реформи в Києві, не зайнятися нехай поки «пілотними» проектами щодо організованого фінансування культури приватним або державним бізнесом, то буде знову втрачено час, буде втрачена можливість підняти вітчизняну культуру до того рівня, на якому її буде видно як більшості українців, так і за кордоном.

Можливо, і не зовсім доречно в часи економічної та соціальної кризи говорити про роль бізнес-співтовариства у розвитку культури в країні, але тема сама напрашується до обговорення.

Про роль Міністерства культури в розвитку культури вже сказано дуже багато, зокрема й негативного.

Очікування від інституції настільки занижені, що сам міністр культури Вячеслав Кириленко почав шукати нестандартні можливості реалізації.

Від кого

залежатиме культурний процес?

білітації державної установи, господарем якої він став.

Тепер йому належить ще бути нічним телеведучим і висвітлювати проблеми культури в національному ефірі. Цей хід може виявитися цілком продуктивним, але головне – щоб «адресні телеглядачі» не заснули до початку програми.

Однак повернімося до бізнесу. До бізнесу, який у спокійні і стабільні часи не цурався допомагати діячам культури, котрі цю саму нашу культуру і просували-підтримували, щоб була вона помітною і для українських поціновувачів, і для іноземних. Ця традиція меценатства і співучасті почалася в Україні від сімей Ханенків і Терещенків.

Після здобуття Україною незалежності 1991 року і донедавна десятки бізнес-структур і бізнес-особистостей фінансували пленери художників, видання книг, театральні постановки та інші культурні акції.

Зараз все це зі зрозумілих причин зупинилося. Заморожена діяльність багатьох приватних фондів, метою яких, зокрема, було сприяння розвитку сучасної української культури.

Але сучасна українська культура заморожена бути не може. Вона жива. Вона все

одно буде розвиватися, хоч і менш динамічно або, швидше, менш публічно і помітно.

Книги пишуться, незалежні й державні театри продовжують працювати над прем'єрами, художники і фотографи готують нові виставки. Культурне життя триває. І все одно його будуть підтримувати і держава (в міру можливостей), і бізнес-співтовариство, і самі споживачі культури – український народ, який все частіше бере участь у процесі, назви якого багато хто не знає – «краудфандинг» – тобто «з миру по нитці».

Але й у цьому процесі – процесі підтримки та фінансу-

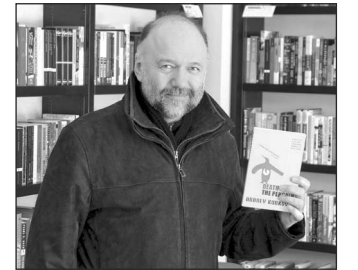
Вона скажете, що там уже є чи ось-ось буде нова «громадська рада» або якийсь інший допоміжний добровольчий орган, але я веду мову не про допоміжні чи контролюючі ради, що складаються винятково з представників громадськості.

Я говорю про інше – про громадську раду професіоналів, які вирішують питання фінансування тих чи інших проектів. Ця ідея вже обговорювалася при колишньому міністрі культури.

У Швейцарії є мережа супермаркетів «Мігрос» – найпотужніша в країні. І ось її власники ще 1957 року вирішили відрахувувати один

фінансуючи виробництво фільмів-переможців. Більше інформації, як і історію виникнення цієї ідеї, ви можете прочитати на їхньому веб-сайті: <http://www.migros-kulturprozent.ch/>

У 1950-ті роки, до речі, Швейцарія мала «українські

Андрій КУРКОВ

вання сучасної української культури – нам є чому повчитися в навколишньому світі. Наше громадянське суспільство бере на себе все більше і більше відповідальності. Іноді й такої, яка нібито не має бути його властивою, як, наприклад, відповідальність за забезпечення армії всім необхідним.

Але ось такі екстремальні приклади показують нашу з вами зрілість і готовність до співучасті в управлінні процесами культури на рівні того ж галузевого міністерства.

відсоток прибутку на розвиток швейцарської культури. Пізніше вони включили в свої інтереси питання освіти й науки.

Відтоді участь швейцарського бізнесу в розвитку швейцарської культури стала особливо помітною. Приклад «Мігросу» наслідували багато інших швейцарських фірм.

«Мігрос» за рахунок свого «культурного відсотка» стимулює і початківців у сфері культури, проводячи конкурси для молодих режисерів-документалістів і

проблеми» – тобто про культуру Швейцарії у світі не знали й особливо не прагнули дізнатися. Дійшло до того, що американські видавці відмовлялися перекладати й видавати у США книги Фрідріха Дюрренматта, котрий у себе на Батьківщині вже став класиком.

Зрештою швейцарський уряд виділив американському видавництву грант на видання книг Дюрренматта!

У Великобританії основне фінансування сучасного культурного процесу відбувається за рахунок Національної лотереї Великобританії.

Таким чином на британську культуру виділяється 33 мільйони фунтів щотижня! За ці гроші знімаються фільми, проводяться фестивалі, будуються нові культурні центри.

За витрачанням грошей – вельми великих, – одержуваних від лотереї, стержень «група товаришів», як сказали б у нас, що складається з професіоналів і одночасно громадських діячів із кришталево-чистою репутацією. Структура фінансування культурного процесу Національної лотереї Великобританії проста і прозора: <http://www.lotterygoodcauses.org.uk/funding>

● **МАНДРІВНА ВИСТАВКА**

Фрагмент експозиції

У Центрі сучасного мистецтва «Арт-Шик» у Вінниці відкрито мандрівну виставку українського мистецтва «Правдиві свідчення: від Революції гідності до сьогодні».

Її одночасно демонструють у Вінниці та Вашингтоні.

Досвід Майдану 2013–2014, усвідомлення контрастів між життям та смертю, свободою та рабством стають феноменами. Йдеться про переживання учасників і очевидців подій. Найбільше цей екзистенційний пласт відбивається в сучасному мистецтві, яке є підґрунтям для підтримки спротиву утискам свободи.

Автори робіт: Ю. Беляєва, Г. Вишеславський, А. Гаук, О. Голуб, М. Гончаренко, А. Ермоленко, М. Завілінський, М. Лунів, О. Манн, Р. Михайлюк, А. Некипіла, М. Павленко, І. Семесюк, А. Сидоренко, Т. Русецька, І. Хованець, О. Чепелик. За участі вінницького художника О. Никитюка.

Організатори: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, Програма імені Фулбрайта в Україні, Київський офіс Інституту Кеннана Міжнародного центру підтримки науковців імені Вудро Вілсона та названий заклад у Вінниці.

Проект здійснено за підтримки Посольства США в Україні. Автор ідеї – старший науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва Національного центру мистецтв України Н. Мусієнко.

Експозиція вже запрошена до Харкова та Мелітополя, гості з якого наголосили: ця візія Майдану їм необхідна. Ці мандрівки в планах, а поки виставка їде до Кам'янка-Подільського, Чернівців та до Івано-Франківська.

Медіа-партнер проекту – газета «Культура і життя».

Наталія МУСІЄНКО

Де шукати... Україну?

Катерина
МАКАРЕВСЬКА

У Києві відбувся вуличний фестиваль «У пошуках Made in Ukraine».

Уже втретє Юлія Савостіна зі своєю командою організувала дводенний фестиваль «У пошуках Made in Ukraine», що дав можливість познайомитися із товарами виключно українського виробництва.

Майданчик фестивалю переїхав з «Олімпійського» на менше за територією, але більш привабливе для відвідувачів місце – Контрактову площу.

Ажіотаж навколо всього українського не згасає, а бойкот російської продукції розпалює його ще більше. Коли відкриваєш для себе стільки не бачених раніше марок та імен рідного виробника, з'являється бажання відмовитися й від інших імпортованих трендів.

Варення, мед, арахісове масло, соуси, молочні продукти, чай, печиво можна було і скуштувати, і купити.

От тільки багато з того, що було представлено в ятках фесту, в звичайних магазинах ви не побачите, а дещо не вдається відшукати і в незвичайних, якщо живете в іншому місті.

Хоч деякі товари і не поступаються якістю іноземним відповідникам, конкурентоспроможними їх назвати поки важко.

Власне для цього й створені такі заходи: щоб нарешті

Розкладка з листівками

змогли знайти свого покупця гідні українські виробники, яким не вдається пробитися серед давно розпіарених володарів магазинних полиць.

Судячи зі складу учасників зони хенд-мейд та одягу, їх

це стосувалося трохи менше. Тут можна було знайти безліч уже добре знайомих любителям патріотичної символіки розкладок, які є частиною майже кожного подібного ярмарку.

Вітчизняний хенд-мейд

Газета «Культура і життя»

№ 20 (4643), 24 квітня 2015 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор

Анатолій СЕРИКОВ

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65
nvu.kultura@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Роман РАТУШНИЙ

Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Євген БУКЕТ, Сергій ВАСИЛЬЄВ, Олег ВЕРГЕЛІС, Вадим ДОРОШЕНКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Наталка ІВАНЧЕНКО, Ростислав КАРАНДЄЄВ, Ігор ЛІХОВИЙ, Наталія ЛИГАНОВА, Наталія МУСІЄНКО, Лариса НІКІФОРЕНКО, Руслан ОНОПРІЄНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Роман РАТУШНИЙ, Віталій САТАРЕНКО, Анатолій СЕРИКОВ, Олег СВІРКО, Артем СТЕЛМАШОВ

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія "Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51

Розповсюдження і реклама

Тел.: +38 (044) 498-23-64;
+38 (098) 335-99-94

Редакція не публікує колективні листи та звернення

Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2015

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2015 р.:
півріччя – 89,19 грн; 3 місяців – 45,42 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонемента.

Передплатний індекс 60969

ВИДАНО за сприяння Фондації Петра Тронька і Видавничого дому «Пам'ятки України»

Наклад 5 000

Ціна договірна

